

DINE PENGGER

FRYKTER

Forsker kaller eiendomsmarkedet et pyramidespill

AV SVEN ARNE BUGGELAND

28 prosent av befolkningen tror at Norge står overfor en boligboble. Seniorforsker Ole Røgeberg mener de har rett.

Samfunnsekonomien ved det uavhengige Frischsenteret taler andre eksperter midt imot. Han mener at eiendomsmarkedet er pumpet opp av kraftig gjeldsvekst.

– Jeg vil anslå at boligprisene skal ned 30 prosent, i hvert fall. Men når markedet snur og hvor bratt fallet blir, er vanskelig å si, sier seniorforsker Ole Røgeberg.

24 prosent tror ikke vi står overfor en boligboble, i en meningsmåling som InFact har utført for VG. Nær halvparten av de spurte føler seg usikre.

Lov å være nervøs

– Jeg er overrasket over at så mange som 28 prosent tror på boligboble. Det er positivt, for det er grunn til å være nervøs med dagens prisnivå, sier Røgeberg.

Han mener det skal være en viss sammenheng mellom den langsiktige prisutviklingen på brukte boliger og byggekostnader, leiepriser og reallønnsutviklingen.

I dag ligger boligpriskurven høyt over de andre.

– Etter 20 års prisvekst synes folk det er uproblematisk å ta opp store lån, for å kjøpe så dyr bolig som mulig. Dess mer de lånner, dess mer venter de å tjene.

– Vil ikke gå

Røgeberg påpeker at gjeld per voksen innbygger er doblet siden tidlig nittital. Andelen husholdninger med mer enn tre ganger inntekten i gjeld er nesten tredoblet.

– Som i et pyramidespill har vi satset lånede penger på en bolig, i troen på at andre vil låne enda mer for å kjøpe den av oss om noen år, til priser enda lenger unna kostnaden ved å bygge nytt. Det går ikke på sikt, mener Røgeberg.

Han mener det er en risiko for at vi allerede er inne i en boble – at prisene driver oppover fordi folk

tror at prisene skal oppover, uten forankring i underliggende verdier.

– Vi kan få en kontrollert utflating, men vi kan også få et prisras slik vi opplevde på slutten av åttitallet. Den gang falt boligprisene 30-35 prosent, sier Røgeberg.

Fall på 50 prosent

Hva skjedde før prisene begynte å rase vinteren 1988?

- Prisreguleringen i borettslag ble opphevet. Bankene fikk lov til å låne ut mer penger. Boligprisene steg kraftig.

- Så ble rentefradraget på selvangivelsen mindre verdt. Samtidig økte boliglånsrentene til over 16 prosent.

- Børskrakket 19. oktober 1987 slo inn på boligmarkedet vinteren 1988. De neste årene raste boligprisene.

Prisfallet var over 50 prosent i Groruddalen i Oslo, hele 37 prosent i Trondheim. Mange leiligheter i borettslag gikk for en krone, mot at kjøper overtok høy fellesgeld.

I 1991 oppga 300 000 familielidende at de ikke kunne betale sine regninger ved absolutt siste forfall. Mange ble gjeldsofre.

Flere blir sårbar

Slik beskriver Finanstilsynet tilstanden 20 år senere:

- Stadig flere har en gjeldsbelastning som gjør dem sårbar ved økte boliglånsrenter, bortfall av inntekt eller boligprisfall, skrev tilsynet i september i fjor.

- 28 prosent har en samlet gjeld som er høyere enn tre ganger samlet inntekt før skatt.

- Hvert fjerde utlån har en belåningsgrad over 90 prosent av bolagens verdi.

- Høy og økende gjeldsbelastning skaper en risiko for tilbakeslag i boligmarkedet, konstaterer Finanstilsynet.

E-post: sven.buggeland@vg.no

Flere pengetips finner du på www.dinepenger.no